

K O H T U O T S U S **E E S T I V A B A R I I G I N I M E L**

Kohus	Tartu Maakohus
Kohtunik	Maimu Laumets
Otsuse tegemise aeg ja koht	19.03. 2019. a Jõgeva kohtumaja, Suur 1 Jõgeva
Tsiviilasja number	2-17-16534
Tsiviilasi	Rünno Viir hagi MTÜ "Kesk-Eesti Metsaomanikud" vastu 5.08.2017.a üldkoosoleku otsuste tühisuse tuvastamise või alternatiivselt otsuste kehtetuks tunnistamise nõudes
Menetlusosalised ja nende esindajad	Hageja: Rünno Viir (isikukood: 36601072734; elukoht: Lembitu talu, Lõhavere küla, Suure-Jaani vald, 71209 Viljandimaa; e-post: rynno.viir@gmail.com); Kostja: mittetulundusühing Kesk-Eesti Metsaomanikud (registrikood: 80232983; asukoht: MKJ-2, Painküla, Jõgeva vald, 48309 Jõgevamaa; e-post: info@kemo.ee), juhatuse liige Peep Põntson (isikukood 36507272758); lepinguline advokaat Allar Laugesaar (AB Lillo ja Partnerid, allar@advokaat.ee)
Kohtuistungi toimumise aeg	Kirjalikus menetluses vastavalt kohtu 15.02.2019 määrusele

RESOLUTSIOON

Hagi rahuldada.

- 1. Tuvastada mittetulundusühingu Kesk-Eesti Metsaomanikud 05.08.2017.a toimunud üldkoosolekul vastu võetud otsuste tühisus.**
- 2. Mitte võtta menetluse Rünno Viiri avaldust mittetulundusühingule Kesk-Eesti Metsaomanikud juhatuse määramiseks.**

Menetluskulude jaotus

- 1. Jätta menetluskulud mittetulundusühingu Kesk-Eesti Metsaomanikud kanda.**
- 2. Välja mõista mittetulundusühingult Kesk-Eesti Metsaomanikud Rünno Viiri kasuks menetluskulud summas 300 eurot.**

Edasikaebamise kord

Kohtuotsusele on õigus edasi kaevata Tartu Ringkonnakohtule 30 päeva jooksul alates otsuse

kättesaamisest, kuid mitte hiljem kui 5 kuu möödumisel otsuse avalikult teatavaks tegemisest. Esitatud appellatsioonkaebus võidakse lahendada kirjalikus menetluses, kui kaebuse esitamisel ei taotleta selle lahendamist istungil.

Hageja nõue ja põhjendused

Rünno Viir esitas 04.11.2017.a Tartu Maakohtule hagi MTÜ Kesk-Eesti Metsaomanikud (edaspidi MTÜ KEO) vastu, milles palus tuvastada MTÜ 05.08.2017.a üldkoosoleku otsuste tühisus ja alternatiivselt palus tunnistada nimetatud üldkoosoleku otsused kehtetuks.

Hagiavalduse ja lisade kohaselt on hageja MTÜ KEMO liige. 05.08.2017.a toimus MTÜ üldkoosolek, mille kokku kutsumisel rikuti üldkoosoleku kokku kutsumise korda, sest ühingu liikmetele koosoleku toimumisest nõuetekohaselt hagejale ei teatatud. Põhikirja kohaselt tuli üldkoosoleku kutse saata 7 päeva enne koosoleku toimumist ja see saadeti tavapäraselt liikmete elektronposti aadressile või siis tavalise postiga. Hageja sai kolmandalt isikult teada koosoleku toimumisest ning nimetatud isik sai kutse ka alles 02.08.2017.a, so kutse saatmise tähtaega rikkudes. Hageja leidis, et nimetatud rikkumise tõttu on koosoleku otsused tühised.

Hageja märkis, et kuna talle pole väljastatud koosoleku protkoll, ei tea ta, kas koosolekul osales vajalik arv liikmeid, kas peeti korduskoosolek, millele saadeti välja ka vastav kutse. Kuna hageja pole protokoll saanud, pole talle teada ka vastu võetud otsuste sisu. Äriregistrist nähtub, et majandusaasta aruanne on sinna esitatud enne koosoleku toimumist. Hageja leidis, et koosolekul vastu võetud otsused on ebaseaduslikud, vastuolus ühingu põhikirjaga ja rikuvad hageja õigusi. Hageja teatas, et tema ei osalenud otsuste tegemisel. Samuti oli ta arvamusel, et juhatuse liikme valimise pärvakorra punkti (p 2) juures esitati koosolekul osalejatele ilmselgelt eksitavat valeinfot, kuna Peep Põntsoni volitused juhatuse liikmena on lõppenud juba aastaid tagasi.

26.02.2018.a esitas hageja seisukoha kostja vastuväidetele. Hageja teatas, et sai enda väidetavast ühingu liikmest välja arvamist teada alles kostja vastuses hagi. Kostja ei edastanud talle otsust aadressile, mille ta oli ise liikmeks astumise avalduses ühingule edastanud. Hageja jäi selle juurde, et talle ei ole edastatud (ka mitte 05.06-06.06.2015 kirjavahetuses) juhatuse otsust tema välja arvamise kohta. Kostja on varasemalt edastanud MTÜ-ga seotud dokumendi hagejale meiliaadressile rynno.viir@kemo.ee. Hageja oli seisukohal, et kostja esindaja on juhatuse otsust võltsinud: koostanud ja allkirjastanud selle hiljem. Olev Matt ei ole hagejale edastanud kostja juhatuse otsust hageja väidetava välja arvamise kohta ning hageja ei olnud teda dokumentide vastuvõtmiseks ka volitanud.

02.05.2018.a esitatud seisukohas jäi hageja varem esitatu juurde ja leidis, et koosolek kutsuti kokku vastavaid nõudeid rikkudes. Hageja rõhutas ka, et päevakorrapunkt, millega kinnitati majandusaasta aruanne, on ebaseaduslik, sest see oli registripidajale esitatud enne koosolekut-seega ei saanud ühingu liikmed seda enam kinnitada. Hageja palus kohustada kostjat esitama andmed selle kohta, kellele on kostja saatnud 05.08.2017.a koosoleku kutse.

Hageja 05.07.2018.a menetlusedokumentis teatas, et sai 05.08.2017.a koosolekust teada juhuslikult ja kostja talle mingit kutset saatnud ei ole. Vastupidist pole kostja tõendanud. Koosoleku kvoorumi nõue, mille olemasolu kostja eitab, tuleneb MTÜS § 21 lg 1. Ühingul oli 2017. novembri seisuga 544 liiget, kuid koosolekul osales vaid 90 liiget, mistõttu ei olnud koosolek otsustusvõimeline. Koosoleku kokkukutsumise teate edastas liikmetele ühingu lihtliige Peep Põntson, kelle volitused juhatuse liikmena olid aga lõppenud. Hageja tõi välja ka 05.08.2017.a üldkoosoleku protokoll puudused ja leidis, et protokoll ei vasta põhikirja ja seaduse nõuetele.

12.11.2018.a menetlusdokumendis jäi hageja varem esitatud seisukohtade juurde. Hageja leidis, et 09.07.2012.a üldkoosolek ei ole valinud uut juhatust nagu väitis kostja esindaja. Kostja ei ole esitanud ka nimetatud koosoleku protokolliga originaali. Koosoleku protokolliga ei ole esitatud äriühingule kannete tegemiseks. 05.08.2017.a üldkoosoleku protokoll ei vasta ühingu põhikirjale ja MTÜS nõuetele.

Hageja 03.12.2018.a seisukohas avaldas, et ei ole siiski andnud meiliaadressi kingitus@fsbowling.ee oma kontaktina. Kui see aadress on antud OÜ Pusku Invest kontaktina, siis ei puuduta see hagejat. Hageja kasutas gmail.com aadressi ja ka kemo.ee aadressi, kuni see 2015.a juunis-juulis suleti. Kostja on rikkunud ka põhikirja p 3.11.5, mille kohaselt tuli juhatuse otsus edastada liikmele 15 päeva jooksul. Hageja kinnitas, et sai juhatuse otsuse alles käesoleva menetluse käigus. Hageja teatas, et tema hinnangul on 05.08.2017.a koosoleku p 2 osas tehtud otsus ebaseaduslik, sest selle tegemisel on esitatud eksitavat infot: Peep Põntson ei olnud enam kostja juhatuse liige.

02.01.2019.a esitatud seisukohas jäi hageja esitatud nõuete juurde. Koosoleku kutsus kokku juhatuse, kellel juhatuse volitused tegelikult puudusid. Kostja ei ole võimaldanud hagejale tutvuda üldkoosoleku protokolliga. Protokolliga esitas kostja esindaja alles 13.06.2018.a kohtule.

Kirjalikes lõppseisukohtades jäi hageja varem esitatud nõuete ja seisukohtade juurde. Hageja tõi esile, et kostja esindaja kinnitas kohtuistungil, et liikmetele saadeti kutse elektroonselt, seega on ebaõige kostja väide, et neid ei säilitata vajadusest hoida kokku arhiivi kulusid. Hageja palus tulenevalt MTÜS § 30 määrata kostjale juhatuse liige kohtu poolt ning kohustada Peep Põntsonit välja andma kostja dokumentatsiooni ja raamatupidamise.

Kostja vastuväited

Kostja juhatuse liige teatas 24.01.2018.a esitatud vastuses hagejale, et hagi tuleb jätta läbi vaatamata, sest hagejal ei ole õigust hagi esitada. Kostja teatas, et Rünno Viir ei ole juba alates 2015.a veebruarist MTÜ KEMO juhatuse liige, sest ta arvati liikmete hulgast välja 19.02.2015 juhatuse otsusega. Otsus saadeti postiga Posti 42 Viljandi ja e-meiliga kingitus@fsbowling.ee. Hageja enda väljaarvamisele vastu ei vaielnud. Liikmest väljaarvamisest teavitati 23.02.2015.a ka hageja esindajat Olev Matti kui too soovis hagejat esindada üldkoosolekul. Ka 05.06.2015.a toimunud meilivahetuses oli hagejaga juttu tema väljaarvamisest. Hageja ei ole enda välja arvamist vaidlustanud ning teda pole kutsustud ka vahepealsetele koosolekutele. Seega ei saa hageja üldkoosoleku otsuseid vaidlustada. Kostja märkis ka, et üldkoosoleku otsused ei saa hageja õigusi kahjustada, kui ta ei ole ühingu liige. Hageja ei ole viidanud ühelegi põhikirja ega seaduse sättele, millega otsused vastuolus on. Koosolek kutsuti kokku ja viidi läbi seaduste ja põhikirja kohaselt.

Kostja leidis, et juhul kui kohus ei jäta hagi läbi vaatamata, tuleb see jätta rahuldamata.

23.03.2018.a täiendavates vastuväidetes teatas kostja esindaja, et hageja väited enda ühingu liikmest väljaarvamisest mitteteadmise kohta on üllatuslikud ja ebaõiged. Hageja ei ole enne kohtumenetlust üheski kirjas väitnud, et ta ei tea enda liikmest väljaarvamisest. Samuti pole hageja kordagi ka juhatuse vastavat otsust küsinud ega ka küsinud, miks ta liikmest välja arvati. Hageja ei ole enda väljaarvamist vaidlustanud. Kostja esindaja kinnitas, et juhatuse otsus ei ole võltsitud ja hageja on kasutanud samalaadseid vastuväiteid ka teistes menetlustes. Kostja teatas, et ta peab ühingu liikmete nimekirja elektrooniliselt ning hageja liikmeks astumise valdust säilinud ei ole.

Kostja teatas 13.06.2018.a menetluskohas, et jääb varem esitatud seisukohale, et hageja oli enda liikmest väljaarvamiseks teadlik hiljemalt 2005.a juunis. Hagejal seega puudub nõudeõigus ja vaidlustamine on aegunud. Lisaks märkis kostja, et hageja sai otsusest teada kindlasti käesolevas menetluses 2018.a jaanuaris, kuid ostust vaidlustanud ei ole.

Kostja oli seisukohal, et ei ole üldkoosoleku kokku kutsumise korda rikkunud. Ühingu koosolekul puudub kvoorumi nõue. Kostja viitas, et hageja sai kutse siiski enne koosoleku toimumist kätte. Kui asuda seisukohale, et hageja oli ühingu liige, ei ole hageja õigused sel määral kahjustatud, et see annaks aluse üldkoosoleku otsuste tühistamiseks. Ühingu liikmed said majandusaasta aruandega tutvuda enne koosolekut, seega oli see varem juba olemas. Kostjale jäi arusaamatuks, kuidas on seadusevastane üldkoosolekul juhatuse valimine.

Kostja juhatuse liige leidis, et tema volitused tulevad 05.08.2017.a koosoleku otsusest. Esindaja märkis ka, et juhatuse valimine toimus 2012.aastal ja pärast seda on üldkoosolek korduvalt, sh 30.01.2017.a kinnitanud majandusaasta aruandeid, millega on heaks kiitnud ka juhatuse volitused. Äriregistrile ei ole juhatuse valimiste kohta otsuseid esitatud, sest tegemist ei olnud juhatuse muutmisega.

03.12.2019.a seisukohas jäi kostja varem esitatud seisukohtade juurde. Kostja teatas, et hageja on valetanud, et ei ole kasutanud meiliaadressi, millele tema väljaarvamise otsus saadeti. Ta on nimetatud aadressi kasutanud 2009 ja 2010 nii kostja kui kolmandate isikutega suhtlemisel. Kostja leidis, et hageja pole eitanud, et ta otsuse 2015.a kätte sai. Kostjale jäid arusaamatuks hageja väited varasemate üldkoosoleku protokollide nõuetele mittevastavuse kohta.

12.02.2019 seisukohas leidis kostja esindaja, et asjas on primaarne, kas hageja oli kostja liige või mitte, sest mitteliikmel ei ole õigust hagi esitada. Kostja teatas, et tal ei ole võimalik täita kohtu nõuet ja esitada 05.08.2017.a üldkoosoleku kokku kutsumise teadet, sest ta ei hoiu nimetatud teateid kauem kui 1 aasta. Koosoleku otsuse vaidlustamiseks on aega 3 kuud, mistõttu pole vajalik nimetatud teateid kauem alles hoida. Kostja märkis, et hageja oleks pidanud taotluse nimetatud kutse ja selle edastamise kohta liikmetele esitama koheselt hagi, mitte selle esitamisega viivitama.

Kostja jäi kirjalikes lõppseisukohtades varem esitatud seisukohtade ja väidete juurde ning palus jätta hagi rahuldamata. Kostja märkis, et hageja on ise kinnitanud, et sai koosoleku kutse enne koosolekut kätte. Kostja hinnangul oli 2 päevane koosolekust teada saamine proportsionaalselt üliväike menetlus.

Kohtu põhjendused

Kohus, tutvunud poolte seisukohtadega ja uurinud asjas kogutud tõendeid, leiab, et hagi tuleb rahuldada.

1. Kostja juhatuse liikme volitused

Esmalt hindab kohus seda, kas kostja juhatuse liikme volitused on kehtivad.

Poolte vahel puudub vaidlus, et äriregistrisse on juhatuse liikmete valimise kohta tehtud kanne viimati 17.04.2006.a (I kd t lk 131-132): juhatuse liikmetena on registrisse kantud Peep Põntson ja Gunnar Reinapu, viimase volituste lõpu märged on 26.03.2008.a.

Kostja põhikirja (I kd tlk 20-25) p 7.2. kohaselt on juhatuse volituste tähtaeg viis aastat ning p 6.9.7 kohaselt valib juhatuse üldkoosolek. Nimetatud regulatsioon vastab ka MTÜS § 28 lg 1¹ ja § 19 lg 1 p 2.

Kostja ei esitanud kohtule nõuetekohast üldkoosoleku otsust selle kohta, et mingil ajal enne eeldatavat juhatuse volituste lõppemist 2011.a kevadel või ka pärast seda oleks kostjale valitud uus juhatuse. Kostja esitas 09.07.2012 üldkoosoleku protokollid (t lk 146-147, 157-159,

161-169) ning väitis, et nimetatud koosolekul valiti kostjale uus juhatus. Kohus kostja seisukohaga ei nõustu, sest esiteks ei kajasta nimetatu koosoleku protokoll juhatuse valimist, sest sellist punkti ei olnud koosoleku päevakorras ning konkreetselt ei ole juhatust valitud: hääletati, et juhatus jätkab samas koosseisus, seejuures ühtegi juhatuse liiget nimeliselt nimetamata. Kohus märgib ka, et MTÜS § 20¹ lg 5 kohaselt on varasem teada antud päevakorrale uute küsimuste lisamine oluliselt piiratud: koosolekul peab osalema vähemalt pooled ühingu liikmetest. Kuna 09.07.2012.a koosolekul ei osalenud pooled ühingu liikmetest, ei olnud lisaküsimuste lisamine päevakorda ja nende hääletamine nagunii võimalik. Teiseks on kohtul kahtlus ka nimetatud koosoleku protokollide kehtivuses, sest see esitati kohtule vaid allkirjadeta väljatrükina ning fotokoopia. Kostja esindaja selgitas istungil, et mingil põhjusel tagastas äriregister ka nimetatud protokollid, sest see ei vastanud nõuetele ja tal ei ole nimetatud koosoleku protokollide originaali esitada. Seega ei pidanud ka äriregister nimetatud koosoleku otsust kohaseks, et selle alusel kannet teha.

Eeltoodust tulenevalt asub kohus seisukohale, et 09.07.2012.a koosolekul ei ole kostjale juhatust valitud.

Kostja leidis, et Peep Põntson on olnud ühingu juhatuse liige, kuna tema tegevus on liikmete poolt heaks kiidetud. Riigikohus on 10.10.20018.a lahendis 2-18-4121 leidnud järgmist: Samuti on kolleegium leidnud, et isegi kui isik vaatamata ametiaja möödumisele jätkab tegutsemist juhatuse liikmena, võivad osanikud tema juhatuse liikmena tegutsemise tagasiulatuvalt heaks kiita, mille tulemusena saab juhatuse liikme ametiaja lugeda tagasiulatuvalt pikendatuks (vt Riigikohtu 8. oktoobri 2008. a määrus tsiviilasjas nr 3-2-1-65-08, p-d 33 ja 34). Kolleegium jääb nende seisukohtade juurde. Seega on võimalik juhatuse liikmeks olek osanike otsusega tagasiulatuvalt heaks kiita ja kui ka juhatuse liige on teinud sellekohase tahteavalduse, loetakse juhatuse liikme ametiaeg tagasiulatuvalt pikenenuks (p 13).

Kohtule ei ole sellist ühingu liikmete heakskiitvat otsust esitatud. Ka hageja poolt vaidlustatud 08.08.2017.a koosolekul ei otsustanud ühingu liikmed varasema juhatuse tegevuse heakskiitmist. Kostja käsitus tugines ka Riigikohtu lahendis 3-2-1-65-08 p 34 esitatud seisukohale, et erandlikult saab juhatuse volituste pikendamiseks lugeda ka osanike otsuse, millega sisuliselt tunnustatakse isikut juhatuse liikmena, kui see otsus vastab formaalselt juhatuse liikme otsuse nõuetele. „Kiites otsusega heaks majandusaasta aruande, tunnustavad osanikud eeldatavasti ka selle juhatuse liikmena koostatud ja osanikele kinnitamiseks esitatud isikute ametiseisundit“. Kuigi nimetatud lahend on tehtud osauhingus suhtes, kehtivad kohtu hinnangul Riigikohtu antud tõlgendusjuhised ka teiste ühingute, sh mittetulundusühingu suhtes.

Äriregistri andmete kohaselt on äriregistrile esitatud majandusaasta aruanded 2013-2016 aastate kohta. Kostja ei esitanud kohtule ühtegi üldkoosoleku otsust, millest nähtuks, nimetatud aastatel majandusaasta aruannete kinnitamine ühingu liikmete poolt üldkoosolekul. Nimetatud otsuste alusel oleks kohus saanud hinnata, kas need otsused vastasid formaalselt juhatuse valimise otsustele või mitte: kas koosolek kutsuti kokku nõuetekohaselt ja oli otsustusvõimeline, millised olid hääletuse tulemused jne. Kuna nimetatud asjaolusid ei ole võimalik väidetavate majandusaasta aruannete kinnitamise menetluses (so üldkoosoleku) kontrollida, ei saa asuda ka seisukohale, et pärast 2011.aastat oleks juhatuse tegevus heaks kiidetud majandusaasta aruande kinnitamisega. Kohtule käesolevas vaidluses esitatud andmete alusel on ilmne, et ainuüksi äriregistrile majandusaasta aruande esitamise asjaolu ei kinnita selle aruande heaks kiitmist üldkoosolekul: nimelt esitati 2016.a aruanne äriregistrile 28.07.2017, kuigi koosolek, kus see tuli kinnitada pidi toimuma hiljem- alles 05.08.2017.a. Nimetatud asjaolu alusel on kohtul kahtlus, et ka varasematel aastatel võidi aruanne esitada enne selle kinnitamist koosolekul.

Kuna tagasiulatuvat juhatuse tegevust heakskiitvat otsust ei ole kohtule esitatud ning samuti ei ole võimalik jaatavalt kinnitada majandusaasta aruannete koosolekul kinnitamise formaalset vastavust juhatuse valimise otsusele, ei saa asuda seisukohale, et Peep Põntsoni volitused

kostja juhatuse liikmena oleks kas pikenenud või heaks kiidetud. Eeltoodust tulenevalt leiab kohus, et Peep Põntsonil puudus 05.08.2017.a koosoleku kokku kutsumise ajal juhatuse liikme volitus.

Esitatu alusel leiab kohus, et kostja juhatus ei järginud seaduse nõudeid juba alates 2011.aastast ning ka ühingu liikmed ei kõrvaldanud ühingu juhtimises esinevat puudust- ei korraldanud üldkoosolekut, kus valitaks uus juhatus.

2. Hageja õigus kostja liikmena nõuete esitamiseks

Teiseks käsitleb kohus asjaolu, kas hagejal on üldse hagi esitamiseks õigus. Kostja väitel ei olnud hageja enam ühingu liige alates 19.02.2015.a.

Kostja esitas kohtule 19.02.2015.a juhatuse otsuse hageja liikmest väljaarvamise kohta (I kd t lk 49). Otsuse on koostanud ja allkirjastanud Peep Põntson. Kohus eelpool leidis, et Peep Põntsonil ei olnud 2015.aastal enam juhatuse volitusi, mistõttu puudus tal ka õigus juhatuse nimel otsuseid vastu võtta.

Lisaks vaidlesid pooled selle üle, kas nimetatud otsus on hagejale nõuetekohaselt teatavaks tehtud. Kostja väitel edastati otsus aadressile kingitus@fsbowling.ee. Hageja teatel ei olnud see tema meiliaadress. Kostja ei esitanud hageja liikmeks astumise avaldust ega muid dokumente, millest nähtuks, et hageja on oma kontaktina andnud just eelnimetatud meiliaadressi. Otsuse postiga saatmise kohta kostja kinnistust ei esitanud. Hageja seevastu esitas koopiad meilidest, kus ta on suhelnud kostjaga kasutades aadressi rynno.viir@gmail.com (II kd t lk 13-36). Ka kostja enda poolt esitati tõendina 05.06.2015 meil hagejale, mis saadeti samale meiliaadressile (I kd t lk 50). Seega oli kostja väidetavale esindajale 2015 tegelikult hageja toimiv meiliaadress teada, kuid sellele juhatuse otsust ei edastatud. Seega pole kostja ka tõendanud, et ta juhatuse otsuse üldse hagejale kätte toimetas. TsÜS § 69 lg 2 kohaselt loetakse eemalviibijale tehtud tahteavaldus kätte saaduks, kui see on jõudnud tahteavalduse saaja elu- või asukohta ja tal on mõistlik võimalus sellega tutvuda. Üldlevinud praktika kohaselt loetakse meiliga saadetud tahteavaldused kättesaaduks, kui meil on jõudnud saaja postkasti. Kostja ei ole tõendanud, et ta juhatuse otsuse hageja õigele meilile üldse saatis ja see kohale jõudis.

Kostja leidis, et kuna hagejat teavitati tema välja arvamistest, siis on see kehtiv ka ilma otsuse enda saatmiseta. Kostja viitab seejuures MTÜS § 16 lg 3, mille kohaselt tuleb liikmete tema väljaarvamise otsusest ja selle põhjustest viivitamatult kirjalikult teatada. Samas sätestab kostja põhikirja p 3.11.5, et otsuse liikme väljaarvamise kohta koos põhjuse ära näitamisega avaldab juhatus väljaarvatud liikmele ..... Kohus leiab, et põhikirja kohaselt tuli välja arvatud liikmele juhatuse otsus avaldada kas suuliselt või kirjalikult. Seejuures on oluline, et avaldada tuli just otsus kui selline. Peep Põntson on kostja nimel hagejale 05.06.2015 meilis teatanud (I kd t lk 63), et hageja ei ole enam kostja liige, kuid ei ole esitanud ei otsust ennast ega ka selle põhjendusi nagu nõuab MTÜS § 16 lg 3. Meilist ei selgu isegi, et otsus oleks tehtud või millal ja kes selle tegi. Hageja ongi 05.06.2015.a vastusmeilis selle kohta täpsustust küsinud, kuid Peep Põntson, kes hagejale vastava teate saatis, talle ei vastanud (vähemalt pole kohtule selle kohta tõendit esitatud). Seega ei saa nõustuda kostja käsitlusega, et hagejale oli 05.06.2015.a meilis tema välja arvamistest nõuetekohaselt teatatud.

Kohus leiab, et väidetav ostus hageja välja arvamise kohta kostja liikmete hulgast on hagejale teatavaks saanud alles käesoleva menetluse käigus. Vastupidist ei ole kostja tõendanud ja tema käsitlused sellest, et hageja pidid sellest otsusest teadma, on oletuslikud ja tõendamata.

Kohus leiab, et kuni vastava teate saamiseni käesolevas menetluses oli hageja kostja liige, seega oli ta liige ka 05.08.2017.a koosoleku toimimise ajal, mistõttu on tal ka õigus esitada nimetatud koosoleku ostuste vaidlustamiseks kohtule hagi. Kohus peab vajalikuks selgitada, et kui ka liikmest välja arvamine hiljem otsuse kätte saamisega kehtivaks sai (kohus seda ei hinda, sest hageja otsust vaidlustanud ei ole ega ole nõudnud küsimuse arutamist ka

üldkoosolekul), ei muuda see hageja õigusi ühingu liikmena koosoleku toimumise ajal, sh on ühingu liikmel ka õigus koosoleku otsuseid vaidlustada ja menetlus lõpuni pidada.

3. Hageja nõue lugeda 05.08.2017.a koosoleku otsused tühiseks.

MTÜS § 24¹ lg 1sätetab: Üldkoosoleku otsus on tühine, kui otsuse teinud üldkoosoleku protokoll ei ole seaduses sätestatud juhul notariaalselt tõestatud või kui otsuse vastuvõtmisel rikuti üldkoosoleku kokkukutsumise korda, otsus rikub mittetulundusühingu võlausaldajate kaitseks või muu avaliku huvi tõttu kehtestatud seaduse sätet või ei vasta headele kommetele. Otsus on tühine ka seaduses sätestatud muul juhul.

Kohus leiab, et käesolevalt on rikutud koosoleku kokku kutsumise korda, mistõttu on 05.08.2017.a üldkoosoleku otsused tühised.

Kohu hinnangul ei saa oluliseks rikkumiseks siiski lugeda asjaolu, et koosoleku kutsus väidetavalt kokku Peep Põntson, kuigi tal puudusid juhatuse volitused. MTÜS § 20 lg 1 kohaselt kutsub üldkoosoleku kokku juhatuse. Sama paragrahvi lg 3 sätestab, millal saavad koosoleku kokku kutsumist nõuda ühingu liikmed, kusjuures saavad nad seda nõuda jällegi juhatuselt.

Kohus tegi kindlaks, et ühingul puudus juhatuse juba alates 2011.a kevadest, mistõttu ei saanud liikmed ka koosoleku kokku kutsumist kelleltki nõuda. Seadus ei sätesta koosoleku kokku kutsumise korda juhaks, kui ühingul ei ole enam õiguspädevat juhatust. Kohus märgib aga, et rikkumine, mis muudab koosoleku otsuse tühiseks, peab olema eesmärgipärane-käesoleval juhul siis selline, et selle rikkumise tulemusel saaks kahjustada ühingu liikmete huvid. Kuna ühingul puudus organ, kes saaks kokku kutsuda koosoleku, kus liikmed oma õigusi realiseerivad (sh valiksid ka uue juhatuse), kahjustaks koosoleku kokku kutsumata jätmise liikmete huve kindlasti rohkem kui see, et koosoleku kustus kokku endine juhatuse liige. Seejuures viidates Riigikohtu lahendis 2-18-4121 esitatud seisukohale, saaks endine juhatuse panna koosolekul hääletusele ka küsimuse enda varasema tegevuse heaks kiitmisest.

Kohus leiab aga, et kostja ei ole tõendanud, et koosoleku kokku kutsumisel ei rikutud MTÜS § 20 lg 5 ja 6 nõudeid. Nimetatud lõike 5 kohaselt peab üldkoosoleku kokkukutsumisest ette teatama vähemalt seitse päeva, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud pikemat tähtaega, ning lg 6 kohaselt tuleb üldkoosoleku kokkukutsumise teates märkida üldkoosoleku toimumise aeg ja koht ning üldkoosoleku päevakord. Põhikirjaga võib ette näha täpsema korra üldkoosoleku kokkukutsumise teate saatmiseks. Kostja põhikirja p 6.3 toimub üldkoosoleku kokku kutsumine vastavalt seadusele.

Pooltel ei ole vaidlust, et kostja hagejale koosoleku kutset ei saatnud. Paraku ei tõendanud kostja ka seda, et ta on nõuetekohaselt edastanud kutse teistele ühingu liikmetele ja et kutse vastas ka MTÜS § 20 lg 6 nõuetele. Kohtuistungil väitis kostja esindaja Peep Põntson, et kutsed saadeti liikmetele elektroonselt. Kohtu nõudele esitada kutse ja selle saatmise andmed kohtule teatas kostja aga, et seda pole säilitatud, sest vajadus on kokku hoida arhiivikulusid. Kohus märgib, et kostja põhjendus kutsete mitesäilitamise kohta ei ole eluliselt usutav ja on vastuolus kostja enda avaldatuga, et kutsed olid koostatud ja edastati elektroonselt-elektroniliselt säilitatava kutse arhiveerimine ei nõua mingeid lisakulusid ja kohtu hinnangul ei ole eriti mahukas sellise kutse säilitamine ka paberandjal (kutse ca 1 lk). Samuti ei ole kohtu hinnangul usutavad ka kostja muud põhjused, miks kutset ei säilitatud. Kohus märgib, et kostja teadis juba 03.01.2018, et nimetatud koosoleku otsused on vaidlustatud, kusjuures on vaidlustatud ka koosoleku kokku kutsumise nõuete rikkumise väitel. On kohatu sellist asjaolu teades hävitada dokument, mida kostjal endal võiks menetluses vaja olla, et esitada see tõendina nõuete mitterikkumise kohta. Kohus leiab, et pigem viitab olukord, kus vaatamata

kohtuvaidlusele kostja väidetavalt kutset ei säilitanud sellele, et nimetatud kutse kas ei vastanud nõuetele või seda liikmetele ei saadetud.

Hageja on esitanud väidetava koosoleku kokku kutsumise teate kolmandale ühistu liikmele (t lk 16), mis saadeti 28.07.2017. Nimetatud kutse iseenesest vastab seaduse nõuetele, kuid tõendamata on siiski, kas see edastati sellisel kujul ka kõigile liikmetele. Kostja ei esitanud tõendeid, kellele ja millisel aadressil ta kutsed edastas. 20.08.2014.a seisuga oli kostjal 387 liiget (t lk 64-67) ning puudub alus arvata, et liikmete arv oleks 2017.a suveks oluliselt vähenenud. Vastavalt põhikirja p 3.7 peab liikmete arvestust juhatus- seega pidi juhatus ka teadma, kuhu kutsed edastada, sh kuhu kutsed elektrooniliselt edastada. Kohus märgib, et käesolevalt on tegemist pööratud tõendamiskoormisega: hagejal ei ole võimalik negatiivset asjaolu (et kutseid ei saadetud) tõendada, piisab oma väite põhistamisest ning sellest tulenevalt on kostjal kohustus oma väidet (et kutsed nõuetekohaselt saadeti) tõendada. Kostja ei ole tõendanud, et ta kutsed kõigile liikmetele ka edastas või vähemalt edastada püüdis.

Kuna kostja ei edastanud kutset hagejale ega ole tõendanud, et ta saatis kutsed teistele liikmetele, on koosoleku kokku kutsumise korda rikutud ja koosoleku otsused on tühised.

Kohus peab vajalikuks viidata, et ka koosoleku protokoll (I kd t lk 103-104) ei vasta seaduse nõuetele, kuigi see ei ole koosoleku otsuste tühiseks tunnistamise aluseks. MTÜS § 21 lg 6 sätestab: üldkoosolek protokollitakse. Protokollitakse üldkoosoleku toimumise aeg ja koht, üldkoosoleku päevakord, hääletustulemused ja vastuvõetud otsused ning muud üldkoosolekul tähtsust omavad asjaolud. Protokollitakse ka üldkoosoleku otsuse suhtes eriarvamusele jäänud liikme nõudel tema eriarvamuse sisu. Protokollile kirjutavad alla üldkoosoleku juhataja ja protokollija. Eriarvamusele kirjutab alla selle esitanud isik. Protokollile lahutamatuks lisaks on üldkoosolekust osavõtnute nimekiri koos igaühe allkirjaga ning üldkoosolekule esitatud kirjalikud ettepanekud ja avaldused. Sama paragrahvi lg 5 kohaselt peab juhul, kui liiget esindab esindaja, olema talle antud kirjalik volikiri. Esindajate volikirjad või nende ära kirjad lisatakse üldkoosoleku protokollile.

Käesolevalt ei ole osalejate nimekirjal osalejate allkirju, nimekirjast ei selgu, kes osalesid ise koosolekul, kellel oli esindaja, esitatud ei ole ka volikirju, mis peaks olema protokollile lisad. Protokollist ei selgu, kes oli koosoleku juhataja, puuduvad koosoleku toimumise koht ja päevakord, ebamääraselt on sõnastatud vastu võetud otsused.

Eeltoodud puuduste tõttu ei ole võimaik määrata, kas koosolek viidi läbi seaduse kohaselt.

Vastuseks hageja etteheidetele kvoorumini nõude võimaliku rikkumise osas märgib kohus, et MTÜS § 21 lg 1 ei näe ette koosoleku kvoorumini nõuet, kuid see on võimalik sätestada põhikirjas. Kostja põhikirja üldist koosoleku minimaalset osalejate arvu ette ei näe, va MTÜ eesmärgi muutmise, põhikirja muutmise ja täiendamise ning ühingu tegevuse lõpetamise, ühinemise ja jagunemise otsustamine (p 6.7). Vaidlusalusel koosolekul nimetatud küsimusi ei otsustatud, mistõttu puudus ka kvoorumini nõue.

Eeltoodust tulenevalt leiab kohus, et kostja 05.08.2017.a koosoleku kokku kutsumisel rikuti koosoleku kokku kutsumise nõudeid, mistõttu on koosoleku otsused tühised.

Kuna kohus leiab, et koosoleku otsused on tühised koosoleku kokku kutsumise korra rikkumise tõttu, ei hinda kohus hageja esile toodud võimalikku rikkumist majandusaasta aruande esitamisel äriregistrile enne selle kinnitamist koosoleku poolt ega ka hageja alternatiivset nõuet.

4. Menetluslikud seisukohad

Hageja on esitanud kirjalikes lõppseisukohtades taotluse määrata kostjale juhatuse liige kohtu poolt. Kohus nimetatud nõuet ei lahenda. Esiteks ei saa lõppseisukohtades enam uusi nõudeid esitada. Teiseks on tegemist iseseiva nõudega TsMS § 475 lg 1 p 11 ja § 602 jj, mida kohus menetleb hagita menetluses. Kui hageja leiab, et ta on TsMS § 602 märgitud huvitatud isik, tuleb tal esitada nimetatud küsimuses eraldi avaldus näidates ära ka isiku, keda juhatusse määrata. Kohus märgib aga, et kuna käesolevas menetluses on hageja saanud kätte enda liikmest välja arvamise otsuse ega ole seda MTÜS § 16 kohaselt vaidlustanud, siis ei ole ta enam kostja liige ja ta on kaotanud tulevikku suunatud õigused ühingu liikmena.

Kohus teatab, et eemaldab toimikust järgmised tõendid ja dokumendid: põhikiri (I kd t lk 94-97, 112-115), vaidlustatud 05.08.2017 protokoll (I kd t lk 118), juhatuse 19.02.2015 otsus (I kd t lk 119), 05.08.2017 koosoleku teade (I kd t lk 121) , hageja nõue koosoleku protokoll väljastamiseks (I kd t lk 123), kohtu 13.04.2018 kiri pooltele (I kd t lk 120) ja kohtu määrus protokoll parandamise taotluse rahuldamata jätmise kohta (II kd t lk 48-50). Nimetatud tõendeid on pooled esitanud dubleerivalt ning osa kohtu poolt hagejale saadetud dokumente on hageja kohtule tagastanud oma vastuse lisadena. Kohus leiab, et kohtumenetluse dokumente pole samuti vajalik toimikus dubleerida.

Menetluskulude jaotus

Vastavalt TsMS § 173 lg-le 1 esitab asja menetlenud kohus menetluskulude jaotuse menetlusosaliste vahel kohtuotsuses või menetlust lõpetavas määruses. Lõike 4 kohaselt näeb kohus menetluskulude jaotuses ette, millised menetluskulud keegi menetlusosalistest peab kanda, välja arvatud kulude rahalise suuruse.

TsMS § 162 lg 1 sätestab, et hagimenetluse kulud kannab pool, kelle kahjuks otsust tehti ning lõike 2 kohaselt hüvitab pool, kelle kahjuks otsus tehti teisele poolele muu hulgas kohtumenetluse tõttu tekkinud vajalikud kohtuvälised kulud.

Lähtudes TsMS § 162 jätab kohus kõik menetluskulud kostja kanda.

Pooled esitasid menetluskulude nimekirjad kohtule.

Hageja nimekirja kohaselt on temal seoses menetlusega kulusid kokku 725 eurot. Nimetatud kulud koosnevad riigilõivust 300 eurot ja hageja kuludest seoses asja materjalidega tutvumise ja seisukohtade koostamisega 425 eurot.

Kostja esitas menetluskulude nimekirja, mille kohaselt on kostja seoses menetlusega kandud kulusid summas 436.20 eurot (ilma käibemaksuta). Tegemist on kostja õigusabikuludega.

Pooled vastaspoole taotluste osas seisukohti ei esitanud.

Kuna kohus jätab menetluskulud kostja kanda, jäävad ka tema enda kulud tema kanda.

Kohus leiab, et hageja menetluskuludest on põhjendatud ja kuulub kostjalt välja mõistmisele riigilõiv 3000 eurot. Nimetatud kulu on kohtukulu vastavalt TsMS § 139 ja 147 lg 1.

Hageja nõutud kulude nõuet seoses menetluses osalemisega kohus ei rahulda, sest tegemist ei ole kohtukuluga ega ka kohtuvälise kuluga TsMS mõttes. Seaduse i näe ette isiku enda osalemise rahalist hüvitamist menetluses. TsMS § 144 p 1 ja § 175 võimaldab menetluses osalemise sh menetluskulude tutvumise ja koostamise kulude hüvitamist menetlusosalise esindajale. Menetlusosalisel endal on õigus saada hüvitist vaid sõidu-, posti-, side-, majutus- ja muud sellesarnased kulud, mis on kantud seoses menetlusega ning saamata jäänud töötasu või muus püsiva sissetuleku kaotuse korral (TsMS § 144 p 2 ja 3). Muid menetlusosalise kulusid ei hüvitata.

Seega tuleb kostjalt hageja kasuks välja mõista tasutud riigilõiv 300 eurot.

/allkirjastatud digitaalselt/

Maimu Laumets

Kohtunik